

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1295

שלח תשפ"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

הודאה על ניסי "עם כלביא"

הראשון הוא שנפגע פרויקט הגרעין האיראני פגיעה אנושה ומערך הטילים הבליסטי נפגע גם כן.

השני שחיל האויר הישראלי שלט מיד בשמי איראן. שום מטוס איראני לא הצליח להמריא ולתקוף את מטוסי ישראל וכל המטוסים חזרו בשלום לבסיסם.

השלישי שמפקדי הצבא האיראני וחיל האויר האיראני התכנסו למפקדה אחת, ומטוסי חיל האויר השמידו את הפיקוד הבכיר בבת אחת.

הרביעי שאומות העולם באו אחרינו. הביקורת שלהם הייתה מס שפתיים, הם שמרו על הקשרים הדיפלומטיים כי היו חייבים את עזרתנו.

החמישי שארצות הברית שחששה ממלחמה עם איראן, הצטרפה ביום האחרון. גם אירופה שביקרה את ישראל הטילה סנקציות על איראן. והם גרמו למחסור ענק באירן ולהפגנות המונים ענקיות.

נס לעיני העמים

עמי העולם הצטרפו כל אחד בדרכו שלו כי הם חששו מפצצת האטום האיראנית. הם חשו על בשרם את הטרור האיראני שהטביע ספינות שהתקרבו לים סוף אפילו בלי שיש לו נשק גרעיני, רק בגלל שהוא יכול. מה הוא יעשה אם יהיה לו נשק גרעיני לאיים על העולם? על כן הם הודו לה' שישאל עשתה בשבילם את העבודה השחורה וחיסלה את איום הגרעין האיראני. על זה נאמר בתהילים (צח, א): "מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה... הודיע ה' ישועתו לעיני הגוים גילה צדקתו. זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו".

על הצלת חיים אומרים הלל

פנה אלי הרה"ג ישראל אריאל שליט"א ואמר לי כי חכמינו אמרו שיש חובה להודות על הצלת החיים. ויש על זה קל וחומר "ומה מעבדות לחירות, אמרינן שירה - ממייתה לחיים לא כל שכן". אם אמרו שירה ביציאת מצרים חייבים לומר שירה אחרי נס פורים שניצלו ממות. אעפ"כ אומרת הגמרא שבפורים קוראים מגילה ולא אומרים הלל כי "אין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ", וגם כי בהלל צריך לומר "הללו עבדי ה'" ואנחנו עדיין משועבדים לאחשורוש - "ואכתי עבדי אחשורוש אנן". מסיבה זו קבעו חכמים לקרוא מגילה במקום הלל. (ורוב גדול של הדברים שכתובים בשיעור הזה הם מתוך דברי התורה של הרב ישראל אריאל שליט"א).

תקון המרגלים - שלא נהיה כפוי טובה

מרגלים - כפוי טובה

פרשת המרגלים היא פרשה של כפיות טובה. ה' מוציא אותם מעבדות לחרות, נותן להם את התורה, מאכיל אותם בשלו ובמון, משרה את שכנתו עליהם והם שוכחים את כל הטוב הזה. "ובמדבר אשר ראית אשר נשאלך ה' אלהיך פאשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה". ולא עוד אלא שאומרים כי ה' שונא אותם. "ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אתנו הוציאנו מארץ מצרים" (דברים א) רוצה להרוג אתכם "לתת אתנו ביד האמרי להשמידנו".

תיקון לכפיות טובה - בהודאה על הניסים

צריכים לתקן את כפיות הטובה שהביאה בכיה לדורות. לכן אנחנו נודה לה' על הניסים הגדולים שהיו בימינו.

בשלוש השנים האחרונות ניצל עם ישראל שלוש פעמים מהשמדה. בשמחת תורה אויבינו זממו לכולתנו במתקפה משולבת של נוח'בות החמאס מדרום, ראדואן של החיזבאללה מצפון, מחבלים מירדן ומסוריה, ערביי יו"ש וישראל מבפנים, טילים בליסטיים מתימן ואיראן, בניסי ניסים הפר ה' את עצתם לאחד את הזירות, ועם ישראל ניצל מהשמדה כוללת.

האיום השני היה של החיזבאללה שאגר למעלה מ-150,000 טילים מדוייקים שכוונו אל אתרים אסטרטגיים במדינת ישראל. במבצע הביפרים, שהדהים את העולם, חיסלה ישראל במכת פתע את שרשרת הפיקוד של הארגון. ואז ניצלה ישראל את האימה שנפלה עליהם, התקיפה את אתרי הטילים שלהם והשמדה את רובם.

הנס השלישי היה בהסרת איום ההשמדה האיראני. במשך שנים הם הצהירו על כוונתם להשמיד את מדינת ישראל. חתרו לפצצה גרעינית, והתחמשו באלפי טילים בליסטיים. בי"ז בסיוון תשפ"ה קם עם ישראל כלביא, תקף והשמיד את מתקני הגרעין של איראן ואת מערך הטילים הבליסטיים. כך הוסר איום השמדה מידי מעל ישראל.

הניסים שהיו בעם כלביא

במלחמה מול איראן היו הישגים רבים מאוד.

ואנע"פ שהכל נעשה על ידינו ולא באופן של נס משמים - צריכים לומר שירה. כך אומר יהושע לעם ישראל על מלחמתם בכנענים "וַיִּוְרָשׁ ה' מִפְּנֵיכֶם גוֹיִם גְּדֹלִים וְעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא עֲמַד אִישׁ בְּפְנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: אִישׁ אֶחָד מִכֶּם יִרְדֹּף אֶלֶף כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֵן פֶּאֶשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם" (יהושע כג י). וכן אומר הכתוב (דברים לב, ט): "לו חכמו ישכילו זאת בינו לאחריהם. איכה ירדוף אחד אלף ושניים יניסו רבבה, אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם". החכמה הגדולה היא להתפעל מנצחון מעטים על רבים ולהבין שה' פעל כל זאת.

כך כותב הרמב"ן שחובה לראות את יד ה' גם בניסים שנראים טבעיים: "מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה. שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ברבים בין ביחיד" (שמות יג, טז).

וּבְמִוְעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חֻדְשְׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֲלֵתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלֵמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לְפָנַי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (במדבר י) מסביר האבן עזרא "ששבתם מאריך אויב או נצחתם האויב הבא עליכם. וקבעתם יום שמחה כימי פורים וכו'". תתקעו בחצוצרות על קרבן תודה.

הודאה ושירה - מתוך התבוננות

שמחה ואהבת ה' - עבודה של התבוננות

הרמב"ם בהלכות תשובה (י, ו) מלמד שאהבת ה' באה מתוך התבוננות. כך הוא כותב בספר המצוות (עשה ג): 'שציונו לאהבו יתעלה. וזה: שנתבונן ונשכיל מצותיו ופעולותיו, כדי שנשיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג, וזאת היא תכלית האהבה שנצטוונו בה" (ע"ע יסודי התורה ב ב).

כן כתב הרמב"ם על השמחה שאינה באה באופן טבעי תמיד, וצריך בשבילה עבודה: "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שציוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו - ראוי להפרע ממנו שנאמר: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב - ועבדת את אויבך'" (סוכה ולולב ה, טז). מקור דבריו בגמרא ערכין יא, א; שלמדו חכמים את השירה מעבודת השם: "מנין לעיקר שירה מן התורה? שנאמר: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב, איזו היא עבודה שבשמחה ובטוב לבב? הוי אומר: זה שירה".

כן כתב בספר החינוך בעניין מצות 'ואהבת את ה' אלהיך' (מצוה תיח) שעניינה התבוננות במעשיו ומתוך כך להודות לשמו. 'שנצטוונו לאהוב את המקום ברוך הוא... וענין המצוה, שנחשוב ונתבונן בפיקודיו ופעולותיו עד שנשיגהו כפי יכלתנו".

ספר חרדים - אוהב ה' שר מזמר ומשוחח בכל נפלאותיו

כן כתב ספר חרדים (פרק ראשון) "האוהב את ה' בלב שלם - ישר לפניו יתברך כאשר שרו משה ובני ישראל, ומרים ודבורה... ודוד ושלמה... ככתוב: 'שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו'". עוד כתב (מצוות עשה פרק א, כג) "מעלת זכרון חסדיו יתברך והתבונן בהם - מצוה... שנאמר: 'זוכרת את כל הדרך אשר הוליךך ה' אלהיך זה ארבעים שנה במדבר'... ומינה נלמוד מקל וחומר: אם נצטוונו לזכור לדורות החסדים שעשה עם אבותינו - כל שכן שכל אחד מישראל חייב לזכור החסדים שעושה עמנו תמיד לכלל ישראל. שמציל אותנו משיני אריות, רשעים העומדים תמיד עלינו לכלותינו. ולזה אנו אומרים בכל יום: 'מזמור... לולי ה' שהיה לנו'. וכן חייב כל אחד מישראל לזכור החסדים שגמלו ה' יתברך מעת שיצרו בבטן אמו. ואז יכנע לפניו ויבוש וישוב בתשובה שלמה".

שערי תשובה - מצות ההתבוננות בגדולות הבורא ובמעשיו

כן מובא ב'שערי תשובה' לרבינו יונה (שער ג, יז) שיש מצוה להתבונן במעשי ה' ולהודות על חסדיו, זו לשונו: "ודע. כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה, כמו המעלה... להתבונן בגדולת ה', שנאמר (שם ד, ט): 'ידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוהים'... ומעלות זיכרון חסדיו והתבונן בהם, שנאמר (דברים ה, ב): 'זוכרת את כל הדרך אשר הוליךך ה' במדבר... ויאליך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך'... ודוד אמר (תהלים קז, מג): 'מי חכם וישמור אלה ויתבוננו חסדי ה'', כלומר, מי שמתבונן בחסדי ה', כגון, חולה שנתרפא או מי שיצא מבית האסורים, ומודה ומשבח לה' - אדם זה נקרא 'חכם' היודע להודות לה' על חסדיו ואינו כפוי טובה. בוודאי כאשר עושה ה' נפלאות לדור ולעם שלם, וזאת לאחר אלפיים שנות גלות וצער, חובה כפולה ומכופלת היא להודות לה' על נפלאותיו.

כאשר שירת

ההלל

נשמעת

בשמים,

מלאכי מרום

מביאים את

ההלל לפני

כסא הכבוד,

והכל

אומרים: ראוי

הוא אדם זה

לעשות עימו

נס נוסף

להבא

חובת אמירת הלל על

הנס - הדעות הראשונים

לדעת רש"י - הודאה לה' חובה מהתורה

חכמינו אמרו שאת ההלל תקנו נביאים "נביאים שביניהם תקנהו, שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבוא על הצבור, ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן" (פסחים קז א). על זה כתב הרמב"ן שהנביאים הם משה אהרן ומרים, והתקנה לומר הלל כשנצילים מצרה היא חובה מן התורה (בהשגותיו לספר המצוות שורש א).

הגמרא בתענית (כה): מונה את הימים שבהם אומרים הלל וביניהם היא מונה את חנוכה. היא לא מונה את ראש חודש שהוא מנהג. ומסביר רש"י "דכיון דנביאים תיקנהו שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה שלא תבא עליהן, כשנגאלין יהו אומרים אותו על גאולתן כדאורייתא דמ"י" (כן פירשו הר"ד והמאירי).

לדעת הרמב"ם - מדברי סופרים

הרמב"ם (חנוכה ג, ג) כותב שחנוכה ופורים מדברי סופרים. "והדלקת הנרות בהן מצוה מדברי סופרים כקריאת המגילה". נמצא, לכאורה, שדין אמירת הלל על נס שנעשה לכלל ישראל, אינו דין תורה כפי שכתבו רש"י והרמב"ן? ובאמת דבריו אינם סותרים את דברי רש"י והרמב"ן כי בוודאי את החגים הללו תקנו חכמים. אבל השמחה בהם היא מהתורה. "נצטוונו... על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל שנאמר

(דברים כ"ח): 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב'. הא למדת שהעבודה - בשמחה" (הלכות יום טוב ו). עוד מקיים האדם בהודאה זו מצוות עשה של אהבת ה', "השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה ובאהבת האל שציוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו, שנאמר דברים כח: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב'" (הלכות סוכה ולולב ה, טז).

לכן הגמרא מסבירה כי מברכים על חנוכה ופורים "אשר קדשנו במצוותיו וציונו" ששורש מצוות חנוכה והדלקת נרות ופורים וכד' הוא מצוות עשה מדברנו ששורשה בתורה ולכן מברכים עליהם בלשון "ציונו" ולא "ציונו חכמים".

הודאה - לא רק בהלל

ההודאה היא לא רק בהלל, היא יכולה להיות בהדלקת נרות, בעל הנסים או בתקיעת חצוצרה. כך מפרש האבן עזרא את הפסוק "וּבְיָוִם שִׁמְחֶתְכֶם

המביא ביכורים ומודה – יצתה בת קול ואמרה לו: תזכה לשנה הבאה

אדם היודע להודות לה' על חסדיו, לשורר ולהלל לפניו - שכרו הרבה מאד. כך מבואר בתנחומא (כי תבוא סימן א): "בוא וראה, כמה מתחטאין וכמה יש להן פתחון פה לעושי מצוות. אדם יש לו עסק אצל מלכות, פעמים שהוא נותן כמה ממונן עד שמגיעין אותו (ובא) אצל המלך. כיון שהגיע אצל המלך ספק עושה שאלתו ספק לא עושה. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן. אלא, יורד אדם לתוך שדהו, ראה אשכול שביכר תאנה שביכרה רמונן שביכר, מניחו בסל והולך לירושלים".

"ובא ועומד באמצע העזרה ומבקש רחמים על עצמו ועל ישראל ועל ארץ ישראל, שנאמר: 'השקיפה ממועון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל...' ולא עוד אלא שהיה אומר: 'איני זו מכאן עד שתעשה צרכי היום הזה'. שכתוב אחריו: 'היום הזה ה' אלהיך מצוון לעשות...' יצתה בת קול ואמרה לו: תזכה לשנה הבאה ותביא (ביכורים) כהיום הזה. כאדם שהוא נותן פרי חדש לחברו (לאכול). ואומר לו (חברו) לאחר שאכל את הפרי: 'הי רצון שתשנה ותתן לי לשנה האחרת.' ויש במדרש זה מוסר השכל עצום: כשאדם יודע להודות ולהלל לקב"ה על חסדיו, 'אינו זו משם' עד שמשלמים לו את שכרו מיד. אדם זה זוכה להבטחה לברכת ה' ושפע ברכה בשדהו, ויחזור בשנה הבאה למקדש בריא ושלם כשהוא נושא סל עם פירות משובחים כפליים.

ציבור שנגזרה עליו רעה, ומהלל לה' על חסדיו

כך לענין האומר הלל על ניסי ה'. כאשר שירת ההלל נשמעת בשמים, מלאכי מרום מביאים את ההלל לפני כסא הכבוד, והכל אומרים: ראוי הוא אדם זה לעשות עימו נס נוסף להבא. אך אם אדם כפוי טובה ואינו מודה לה' על הנס שעשה עמו, ובמקום שירת הלל באה דממה, הקטיגורים בשמים אומרים לפני ה', ראה: עשית עם אדם זה נס כזה, ואינו מוצא לנכון להודות, למה לעשות עמו נס בעתיד.

'בן איש חי': זכות אמירת ההלל בעת צרה - דוחה את הצרה שנגזרה על הציבור

כותב ה'בן איש חי' (בן יהודה על פסחים דף ק"ז/א) "ואף על גב דההלל אומרים אותו אחר גאולתם מן הצרה, הנה הם יודעים שעתידין לבא לידי צרה אחרת אחרי זה. ולכן אומרים לא לנו וכו' דמבקשים על צרה האחרת ולומר כמו שעשית בזאת הצרה כן תעשה בצרה אחרת". כך הוא מפרש 'ועל כל צרה שלא תבוא עליהן... וייושעו ממונה'.

על מה חגגו במגילת תענית

שלושים ושיש חגים על טובות שנעשו לישראל בימי בית שני על החובה להודות ולהלל אפילו על דברים שאינם הצלת כלל ישראל אנתנו לומדים ממגילת תענית, שנכתבה בימי הבית השני. שם קבעו ימי שמחה לדורות על כל טובה שבאה להם. יש שלושים ושישה תאריכי חגים על דברים שהיו בימי הבית השני. בכך עשו חכמי בית שני 'מעשה רב', ולימדונו, כי תקנת הנביאים להודות לה' על נס מיד עם התרחשותו, ולחזור ולהודות על אותו הנס בכל שנה ושנה. חכמים חיזקו את הימים הללו וקבעו "הימים האלה הכתובין במגילת תענית אסורין בין לפניהם בין לאחריהן" והכוונה אסורים בתענית כדי לחזק את החשיבות של הימים הללו (ראש השנה דף י"ט/א).

יום טוב על בנין חומות ירושלים

על מה קבעו חגים? על בנין חומת ירושלים בימי עזרא ונחמיה. יום חג זה נשמר מאות שנים עד חורבן בית שני. ככתוב "ותשלם כל מלאכת החומה בעשרים וחמשה באלול" ואף על פי שנבנתה החומה עדין השערים לא עמדו וכו' וכשגמרו לבנותם - אותו היום עשאוהו יום טוב. עוד יום טוב עשו על בנין חומה אחר. שכשבאו מלכי יון ונלחמו על ירושלים ולא יכלו לה. סתרו מחומתה. יום שהתחילו לבנותו עשאוהו יום טוב לדורות.

יום טוב על חומות השומרון

יש גם יום שמחה בעשרים וחמשה בחשוון על בנין חומות השומרון. שכשעלו בימי בית שני לא נתנו להם הכותים מקום להתיישב. "מפני שכשעלתה גלות בראשונה הלכו להם למטלית של כותיים ולא הניחום. באו לסיבסטי (שומרון) וישבוה והקיפוה ערי חומה. ונסמכו להם עירות הרבה והיו קורין להן ערי נברכתא". וכיון שהצליחו לבנות חומה ולבנות שם ישובים יהודים - קבעו אותו ליום טוב.

ימים טובים על גירוש נכרים מהארץ

יש כמה חגים שבהם חגגו את גירוש הנכרים מארץ ישראל. ולמשל בחמשה עשר בסיון ובששה עשר בו הגלו את אנשי בית שאן ואנשי בקעת הנכרים. שהם היו כמו יתד תקועה לעם ישראל, ותקפה יד בני חשמונאי עליהם והגלו אותם. יום שהגלו אותם עשאוהו יום טוב ששמחה היא לפני המקום שמלכותם מסתלקת מן העולם שנאמר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה". וכן נאמר "ה' מלך עולם ועד" אימתי כשי"אבדו גוים מארצו" ואומר "יתמו חטאים מן הארץ וגו'".

בארבעה עשר לסיון כבשו החשמונאים את קסרי בת אדום היושבת בין החולות והיא היתה יתד תקועה לישראל בימי יון מפני שלא היו יכולים לכבשה מה שהיו בה גבורים. וכשגברה יד בני חשמונאי כבשוה והוציאום משם והושיבוה ישראל - יום שכבשוה עשאוהו יום טוב.

יום שסילקו את היוונים והמתיוונים שישבו בחקרא שהייתה ליד בית המקדש בהר הבית והציקו לישראל. וכאשר גירשו אותם עשו יום טוב. "בעשרין ותלתא באייר נפקו בני חקרא מירושלם. הוא דכתיב וילכוד דוד את מצודת ציון היא עיר דוד. מפני שהיו מצרים לבני ירושלים ולא יכלו לצאת ולבוא מפניהם ביום אלא בלילה יום שיצאו משם עשאוהו יום טוב".

בעשרין ושבעה באייר אתנטילו כלילאי מן ירושלים דילא למספד. שבימי מלכות יון היו עושיין עטרות של ורד ותולין אותן בירושלים על פתחי בתי עבודה זרה שלהם ועל פתחי החניות ועל פתחי החצרות ושרין בשיר לעבודה זרה וכותבין על קרניו של שור ועל מצחי חמורים אין לבעליו חלק בעליון וכו' וכשגברה יד בני חשמונאי בטלום - יום שבטלום עשאוהו יום טוב.

ימים שנצחו בו כיכוח את שונאי ישראל

מראש חודש ניסן עד שמיני בו - שמונה ימי חג שבהם נצחו את הבייתוסים בו כיכוח האם קרבן תמיד בא מתרומת היחיד או תרומת הציבור. "וכשגברו עליהם ונצחום התקינו שיהו שוקלים שקליהם ומניחים אותם בלשכה והיו תמידים קרבים משל צבור וכל אותן הימים שדונם עשאוים ימים טובים". בימים אלו לא מספידים.

משמיני בניסן ועד סוף פסח לא להספיד ולא להתענות - בכל הימים הללו היה ויכוח איתם האם סופרים עומר ממחרת השבת או ממחרת הפסח. וכשנצחום עשו את כל הימים הללו ימים שלא מתענים ולא מספידים בהם.

בכך עשו חכמי בית שני 'מעשה רב', ולימדונו, כי תקנת הנביאים להודות לה' על נס מיד עם התרחשותו, ולחזור ולהודות על אותו הנס בכל שנה ושנה

סיפורים על הרב זצ"ל

על אמונה ומזל

בחודש החמישי להריוני גיליתי שיש בעיה עם העובר. הרופאים בניו-יורק, שם גרתי אז, בדקו אותי ונתנו לי מכתב הפניה לבית החולים להפיל, לא עלינו, את העובר. מייד התקשרתי לרב זצ"ל וסיפרתי לו את גזירת הרופאים. הרב ביקש שלושה ימים עד שיחזיר לי תשובה. כעבור שלושה ימים מבשר לי הרב שהעובר בריא ושלא, ועלי להמשיך את ההריון והילד הזה יביא לנו הרבה מזל טוב.

בשעה טובה ומוצלחת נולדה לנו בת בריאה ושלמה. מבית החולים במנהטן צלצלתי לבשר לרב על ברכתו שהתקיימה. שאלתי את הרב האם אפשר לקרוא לילדה תהילה, כשבח והלל לבורא עולם, אך הרב ענה לי: "מה פתאום? לילדה הזאת יש שם ותפקיד. תקראי לה אמונה ותוסיפי לה את השם מזל, והיא תביא לכם הרבה ברכה ומזל טוב". וכך עשינו.

היום אמונה-מזל היא בת 14. היא צדיקה, ענווה, טובת לב ומודעת היטב היטב לתפקידה בעולם. כשנופטר הרב, לדאבון לבנו, אמרה לי אמונה-מזל: "אמא, אני יודעת בדיוק מה אני צריכה לעשות". "נכון", אמרתי לה, "הרב כבר אמר לך ביום שנולדת שזהו תפקידך בעולם". (רינית)

המקווה של חומייני

כשעלה חומייני לשלטון באיראן, היו יהודים רבים שהצליחו לברוח משם כל עוד רוחם בס. חלקם אף הצליחו לקחת אתם חלק קטן מהרכוש, אך רובם הגדול נשארו בעירום ובחוסר כל. כל ימי חייו של השאה הפרסי הם היו בטוחים כי חייהם בפרס מובטחים, בעיקר בזכות הקשרים הטובים שהיו לו עם מדינת ישראל, אבל ביום אחד הכול קרס. עלייתו של אייטולה חומייני לשלטון עוררה גל ענק של אנטישמיות נגד ישראל ונגד היהודים. יהודים רבים, בעיקר עשירים, נשפטו במשפטי בזק בבתי המשפט של המהפכה. הם נידונו למוות בתלייה ורכושם הוחרם לטובת אנשיו של חומייני.

באוירת הפקרזת זו היו חייהם של היהודים למשיסה. בעיקר סבלו מכך הנשים היהודיות. כשהן היו הולכות למקווה לטבול - היו הגויים מציקים להן ומטרידים אותן והופכים את חייהן לסיוט.

הדברים סופרו למרן הרב זצ"ל, והוא פנה במכתב רשמי מומדינת ישראל ישירות לאייטולה חומייני. הרב כתב לו שהוא בטוח כי חומייני לא יעשה דבר נגד האמונה ונגד דבר ה'. הוא בטוח שחומייני חושב שזה לא נכון ולא הגון להפריע לאישה לטבול במקווה, והוא בטוח שהדברים הללו לא נעשו בהשראתו של חומייני, שהוא איש מאמין והגון וכו'. אנשי חומייני חששו קצת מהמכתב אבל חומייני ביקש לראות מה כתב לו הרב אליהו. הוא קרא במכתב על הבעיות שעושים המוסלמים לנשים היהודיות והורה מייד לבנות מקווה חדש לטובת הנשים היהודיות. בנוסף, הוא הציב שמירה במקום על-מנת שלא יציקו להן הגברים המוסלמים.

(אפי כהן צמח, סגן ראש עיריית בית-שאן)

בעשרים ואחד בכסלו יום ששאלו הכותיים מאלסכנדרוס מוקדון להחריב את בית המקדש בירושלים... והודיעו את שמעון הצדיק. לבש בגדי כהנה ונתעטף בגדי כהנה ויקירי ירושלם עמו... כיון שראה אלסכנדרוס מוקדון את שמעון הצדיק ירד ממרכבתו והשתחוה לו... יום שעשו כן והחריבו את מקדש הכותים בהר גריזים עשאוהו יום טוב.

יש גם ימים טובים על הנצחון של גביהה בן פסיסא על המצרים ועל כל המקטרגים שבאו לומר שארץ ישראל שייכת להם. ותבעו את עם ישראל אצל אלסכנדר מוקדון שהיה מלך העולם בימים ההם. ובא לפניו גביהה בן פסיסא והצליח להשיב על כל הטענות של המקטרגים, ועל כל הימים הללו עשו ימים טובים לישראל.

יום שמחה על מיתת רשעים

בשבעה בכסלו "יום שמת הורדוס מפני שהיה הורדוס שונא את ישראל את החכמים. ששמחה היא לפני המקום כשהרשעים מסתלקין מן העולם. שנאמר "וגם יד ה' היתה במ להומם וגו', וכתוב "ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם" וכו' ואתו היום שמת הורדוס עשאוהו יום טוב.

בתרין בשבט יום טב ודילא למספד שבו מת ינאי המלך. אמרו כשחלה ינאי המלך שלח ותפש שבעים זקנים מזקני ישראל נטלן וחבשן בבית האסורין וצוה לשר בית האסורין אם מתי - הרוג את הזקנים ההם עד שישראל שמחין להם ידו על רבותיהם. אמרו אשה טובה היתה לו ושלומציון שמה, וכשמת סלקה טבעתו מעל ידו ושלחה לשר בית האסורין אמרה לו רבך בחלום התייר אותם הזקנים. התיירם והלכו להם לבתיהם. ואחר כך אמרה מת ינאי המלך. יום שמת בו ינאי המלך עשאוהו יום טוב. ויש עוד ימים אחרים רבים.

בטלה מגילת תענית

בגמרא (ראש השנה דף יח/ב) יש מחלוקת אם חוגגים היום את כל החגים שהיו בימי הבית השני. ההלכה היא שהיום לא חוגגים את רובם הגדול מלבד חג חנוכה וכו'. הסיבה היא חורבן בית המקדש וגלות ישראל ביטלו את כל ההשגים שהשגנו בחגים ההם. יש חכמים שאומרים כי גם אם גלינו מארצנו, הנסים שהיו - היו, וצריך להודות עליהם בגלות כמו שמודים על חנוכה אע"פ שחרב בית המקדש.

להלכה רובם בטלים, אבל העקרון שלמדנו מהם כי צריך להודות ולשר ללפני ה' יתברך על כל הנסים שהוא עושה לנו, אפילו אם מדובר בניסים שנראים קטנים בהרבה ממה שהיה לנו במלחמת עם כלביא או אחרים. ובוודאי בימים טובים אחרים.

האם לדחות את אמירת ההלל לשעת הניצחון המלא

מפסח אנו לומדים שנקבעו ימי ההלל בתאריכים בהם התחילה הישועה. כגון ההלל ביציאת מצרים נאמר כבר בחמישה עשר בניסן, למרות שהישועה הגדולה בקריעת ים סוף הייתה שבעה ימים לאחר מכן. וגם אחרי קריעת ים סוף היה לעם ישראל מדבר שלם לעבור עד שיגיעו לארץ ישראל. כך נקבע חנוכה בכ"ה בכסלו שבו חידשו את העבודה במקדש, למרות שהמלחמות עם היוונים נמשכו כשלושים שנה אחר כך. גם היום אנחנו מודים תוך כדי המלחמה, כי אי אפשר שלא להודות לה'.

תשובה כהלכה

חשק פנימי. כיצד יכול האדם לדעת על עצמו שהוא ראוי ללמוד פנימיות התורה? א. חשקה נפשו. ב. זה מקרב אותו לה' ומתן לו חשק ואור בעבודת ה'. ג. מידות טובות (או שהוא בתהליך של עבודת המידות). ד. כולם בדור הזה צריכים ללמוד, השאלה היא כמה אחוזים מהיום.

אין אסונות. האם צריך לענות "אמן" באמצע פרק תהילים או ברכת המזון? האם מותר לסתום אוזניים שלא לשמוע ברכה בכדי שלא להסתבך? אם מרוכזים בתפילה ולא שומעים את הברכה לא צריך לענות. אם שומעים כשקוראים תהילים - לענות. בברכת המזון לפני "הרחמן" לא לענות. ב"הרחמן" - לענות. מותר לסתום אוזניים.

טוב להורות לה'. האם יש חובה לקיים טעודת הודיה, אפילו קטנה, אחרי צנתור במוח, או שזה רק מנהג טוב? כמעט חובה גמורה להודות בסעודת הודיה.

צלינו לעצמנו, להורות ולבקש. על-פי מה נקבע סדר הברכות בתפילת יח? הגמרא במסכת מגילה אומרת כי מברכת חון הדעת ועד ברכת שמע קולנו, אלה ברכות על סדר הגאולה על עם ישראל. שלוש הברכות הראשונות הם הודאה לה'. ושלושת הברכות האחרונות הם הודאה מסוג אחר. בשלוש הברכות הראשונות אנו דומים לעבד שמסדר שבו לפני רבו, בברכות האמצעיות לעבד שמבקש בקשות מרבו, ובשלוש האחרונות לעבד שקיבל מתנה מרבו ונפטר והולך לו (ברכות לד, א).